

ПОЛІЦЕЙСЬКЕ ДІЗНАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ. (НА МАТЕРІАЛАХ УКРАЇНСЬКИХ ГУБЕРНІЙ)

БУРДІН Михайло Юрійович - кандидат юридичних наук, доцент кафедри фундаментальних юридичних дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ

УДК 343.123.1:343.13(091)(477)"18/19"

В статье рассмотрены организационно-правовые основы деятельности общей полиции как органа дознания в системе уголовного судопроизводства Российской империи во второй половине XIX – начале XX ст., охарактеризованы особенности ее функционирования в украинских губерниях.

Ключові слова: кримінальне судочинство, попереднє розслідування, дізнання, органи дізнання, адміністрація, судові установи, прокуратура.

На сучасному етапі розвитку України нагальним є реформування системи кримінальної юстиції, оскільки ефективне функціонування цієї системи, її відповідність світовим стандартам є запорукою забезпечення прав та свобод громадян та інсування України як правової демократичної держави, входження до євроспільноти. Серед проблем реформування правоохоронної системи актуальним є питання визначення місця органів внутрішніх справ у кримінальному судочинстві, окреслення їх компетенції.

При цьому з метою обрання найбільш ефективної моделі судочинства доцільним вважається вивчення вітчизняного історичного досвіду (як позитивного, так і негативного) функціонування інституцій, які забезпечували стадії кримінального судочинства на різних етапах розвитку української держави, зокрема участі поліції у проведенні дізнання в українських губерніях Російської імперії у другій половині ХІХ ст.

Вказане питання досліджувалося у різні періоди. Йому приділяли увагу дореволю-

ційні вчені – І.Я. Фойницький, В.Я. Фукс, В.П. Даневський, М.І. Стояновський. Серед радянських дослідників можна відмітити роботи Б.В. Віленського, М.М. Гернета. Серед праць сучасних вітчизняних вчених особливе місце посідають праці О.Н. Ярмиша, Ю.А. Холода, О.О. Самойленко. Разом з тим, функції поліції щодо забезпечення стадій кримінального судочинства розглядалося в деякій мірі поверхово, у контексті дослідження інших питань.

Метою статті є визначення організаційно-правових засад та аналіз діяльності загальної поліції як органу дізнання в кримінальному судочинстві Російської імперії у другій половині ХІХ – початку ХХ ст., особливості функціонування поліцейського апарату на стадії попереднього розслідування кримінальних справ в українських губерніях.

Відповідно до Судових статутів 1864 року дізнання в кримінальних справах проводилося поліцією. І.Я. Фойницький пояснював покладання цієї функції на поліцію особливістю провадження дізнання, яке вимагало „швидкості та енергії” дослідження, тобто якостей, які мали бути притаманними адміністративним органам [15, с. 374]. Слід зауважити, що дізнання як діяльність щодо встановлення ознак злочинності події було дуже важливою складовою процесу попереднього розслідування кримінальних справ, від якої залежав подальший хід справи.

На початку 60-х років ХІХ ст. стан поліцейської частини був у край незадовільним,

що негативно позначалося на провадженні дізнання, та потребував докорінного реформування.

Дореформений апарат поліції на місцях складався з повітової поліції у формі так званого земського суду та міської поліції у вигляді міської управи. Ці органи були засновані відповідно до „Положення про земську поліцію” та „Наказу чинам і службовцям земської поліції” від 3 червня 1837 р., що фактично зберігали засади, властиві ще катеринівському законодавству [12; 14; 17, с. 64]. Безпосередньо дізнання проводилося квартальними наглядачами, поліцейськими (у містах) та становими (у повітах) приставами та їх помічниками. Земська та міська поліції були структурно відокремлені, рівень їх взаємодії був украй низьким, що практично унеможливлювало ефективний розшук злочинців та проведення дізнання. „Болючим місцем” поліції було кадрове питання. Поліцейські посади обіймали, як правило, військові офіцери, які отримали поранення та вийшли у відставку. Поліція була переобтяжена великою кількістю адміністративно-господарчих та інших функцій.

В окремих місцевостях, зокрема губерніях Правобережної України, поліцейські чиновники не мали підтримки серед місцевого населення та панівних класів, що створювало складні умови для проведення будь-яких розслідувань. 23 квітня 1863 р. київський губернатор П.І. Гессе доповідав київському, подільському та волинському генерал-губернатору М.М. Анненкову та міністру внутрішніх справ П.О. Валуєву, що „важним обстоятельством есть недостаточные средства наших полиций, и, главное, что уездные исправники не имеют в польском обществе достаточного значения, от того, что по недостатку своего образования не стоят в уровне с обществом, с которым они имеют дело. Поляки смотрят на полицию как на грязный элемент нашей администрации, не потому что она была так дурна, а потому что помещики польские при надменности, гордости и светской образованности, ничего не имеют общего и слишком разъединяются с нашими чиновниками. Владельцы богатых поместий не принимают к себе на глаза полицейских чиновников, самого уездного

исправника, отправляя их к своему управляющему, считая его недостойным чести быть в его обществе” [8, с. 8–8 зв.].

Політика уряду щодо призначень на посади слідчих чиновників виключно осіб російського походження негативно вплинула на рівень провадження слідства в місцевостях з поліетнічним складом населення та в місцях компактного проживання представників неправославних конфесій. Національний склад населення українських губерній, особливо південних та південно-західних, традиційно був різноманітним. Поліцейські чиновники російського походження погано розбиралися в місцевих умовах та, врешті-решт, не мали підтримки місцевого населення як „чужинці”, що ускладнювало процес розслідування кримінальних справ. Незадовільні соціально-побутові умови та матеріальне забезпечення чиновників негативно позначалося на їх моральній та діловій репутації [13, с. 38].

Відокремлення слідчої частини від поліції в 1860 р. та деяке звуження її компетенції в системі попереднього розслідування кримінальних справ не підвищило якість проведення дізнання, про що, наприклад, свідчить доповідна записка Київської палати кримінального суду від 9 листопада 1862 р.: „Судебные следователи входили и продолжают входить в палату с донесениями ... о несвоевременной доставке полицией предварительных сведений о событиях и происшествиях, подлежащих дальнейшему расследованию и неполноте этих сведений, упущении фактических данных, которые уже невозможно приобрести без потери их значения” [10, с. 33].

Скасування кріпосного права та передбачуване зростання селянського руху стали поштовхом для проведення поліцейської реформи. Спочатку вона одержала законодавче оформлення у двох основних актах: указі Олександра II та „Тимчасових правилах про улаштування поліції в містах і повітах губерній, що підлягають загальному установленню” [3]. Однак сталося так, що норми „Тимчасових правил” фактично діяли понад півстоліття: нова реформа низових органів поліції так і не відбулася [17, с. 65].

Відповідно до зазначених нормативно-правових актів, у кожному повіті утворювався єдиний поліцейський орган – повітове управління, яке очолював повітовий справник, який після поліцейської реформи 1862 р. призначався губернатором або генерал-губернатором.

Повіти поділялися на стани, дільниці (сотні) та селища. Кількість станів у повітах залежала від площі території, чисельності населення, стану „спокою та порядку” тощо. Кількість станів у повітах була різною – від 2 до 4 [17, с. 66]. При створенні слідчих дільниць зверталася увага на те, щоб до їх складу входили території декількох станів неподільно, що мало забезпечити взаємодію слідчого з органом дізнання. У станах поліцію очолювали станові пристави, які належали до розряду „виконавчих чиновників поліції”. Вони призначалися на посаду губернатором за поданням повітового справника. Дізнання в кримінальних справах провадили або безпосередньо станові пристави, або їх помічники.

Поліцейські функції на місцях забезпечували старости та старшини (як представники селянського самоврядування), соцькі та десяцькі [4, с. 1–33]. Посади соцьких та десяцьких були неоплачуваними, вони обиралися місцевим населенням на певний строк. Для місцевих жителів обов’язки десяцьких та соцьких були зайвим тягарем, виконувалися часто неохоче та безвідповідально. Так, поліцейський соцький Антон Крицина, супроводжуючи підозрювану особу до поліції, зайшов до шинку, де почав пиячити, внаслідок чого арештант утік [1]. Разом з тим прокурор Харківської судової палати Бутовський, зазначав, що „сельская полиция ... весьма пригодна для производства, вместе с потерпевшим, известных розысков, требующих быстроты, неутомимости и сметливости” [9, с. 271].

9 червня 1878 р. був утворений інститут поліцейських урядників – помічників станових приставів [2]. У своєму поданні про створення цього інституту міністр внутрішніх справ зазначав, що урядники призначаються на допомогу становим приставам „для виконання поліцейських обов’язків, а також для нагляду за соцькими та десяцькими”.

Урядники вводилися в 46 губерніях, причому кількість їх була неоднакова: у 20 губерніях їх нараховувалося близько 100 осіб, у 15 – від 100 до 125, у 9 – від 125 до 175, а у двох губерніях (Волинській і Подільській) – по 200 осіб. Надалі їх кількість була збільшена [17, с. 67].

В усіх губернських та найбільш значних містах, посадах і містечках України, а також у градоначальствах зберігалася міська поліція. Міські поліцейські управління очолювалися поліцмейстерами, які призначалися губернатором (градоначальником). У підпорядкуванні міського поліцейського управління перебували „виконавчі чиновники поліції” (дільничні і міські пристави та їх помічники, а також поліцейські наглядачі), які безпосередньо провадили дізнання в кримінальних справах та „нижчі чини” (городові та інші поліцейські служителі) [17, с. 67–68].

При дослідженні характеристик стану поліцейського дізнання впадає в око єдність у поглядах, висловлених сучасниками в другій половині XIX – на початку XX ст., які одноставно наголошували на його вкрай незадовільному стані. Показовим є свідчення прокурора Одеської судової палати Г.О. Бвреїнова: „Недостатки нашей полиции не требуют доказательств; с другой стороны обязанности нашей полиции так близко соприкасаются с деятельностью судебной власти по обнаружению и расследованию преступлений, что само собой понятно, насколько неудовлетворительность полиции влияет на неуспешное отправление у нас следственной части” [9, с. 30]. Більш категоричним був М.В. Муравйов, який, будучи прокурором Санкт-Петербурзької судової палати, вважав, що: „у нас отсутствует или, по меньшей мере, совершенно неудовлетворителен полицейский розыск, а без него немислимо предварительное следствие, как бы ни проводилось оно быстро и энергично” [9, с. 223].

Поліцейське дізнання часто обмежувалося поверхневою перевіркою заяви потерпілого та таким само поверхновим розшуком, провадження якого згоралося після передачі матеріалів дізнання судовому слідчому. Повідомлення про злочини були неповними й часто не містили вказівок на

ознаки злочинності події. Замість встановлення ознак складу злочину, визначення підсудності справи та збору шляхом негласного розшукування оперативної інформації та матеріалів для подальшої обробки під час попереднього слідства, поліцейські чиновники основну увагу приділяли складанню протоколів, „и этим обнаруживали не одну вялость приемов, но также малограмотность, отсутствие элементарных юридических познаний и вообще формальное отношение к делу” [9, с. 269].

До актів дізнання заносялися свідчення осіб, при цьому останні пізніше, у слідчого, побоювалися їх змінювати, при цьому усвідомлюючи, що перші свідчення були недостовірними. Навіть форма опитування чинами поліції практично повністю збігалася з формою протоколу допиту, а це свідчить про те, що поліція мало відрізняла дізнання від попереднього слідства. Такі поліцейські протоколи, за свідченням прокурора Харківської судової палати Бутовського, значної користі ходу розслідування не приносили, оскільки часто дізнавач навіть не пояснював мету їх складання. Після передачі зазначених протоколів слідчому поліція припиняла розшукові заходи, що змушувало самому слідчому проводити розшуки. Проведення слідчим власних розшуків часто призводило до відхилення слідства в бік обвинувачення або захисту. У результаті такого розслідування під час судового розгляду відкривалися нові відомості, які були залишені слідством без уваги, що призводило до винесення виправдувальних вироків – найбільш вагомого показника неякісного розслідування [9, с. 269].

Заснування інституту урядників створило інстанцію, що уповільнила хід дізнання та слідства. Дії поліцейських урядників щодо проведення дізнання регламентувалися „Інструкцією поліцейським урядникам” від 19 липня 1878 р. [16, с. 19–45]. Так, урядники після отримання відомостей про скоєння події, надсилали прокурору та слідчому коротке повідомлення (так звані „рапортчики”, на які, як правило, слідчі не реагували), після чого розпочинали дізнання. Акт дізнання направлявся на затвердження пристава, який міг перевірити матеріали

шляхом проведення додаткових опитувань, з викликом свідків для давання показань, що вкрай затягувало хід розслідування. Як писав професор В.П. Даневський, „урядники ... в большинстве случаев представляют из себя людей случайных, не соответствующих цели их учреждения и не обладающих достаточным нравственным авторитетом среди населения” [5, с. 71]. У більшості випадків акти дізнання, проведених урядниками, були безграмотними і неґрунтовними, а протоколи часто перевантажені зайвою інформацією. Відсутність елементарних знань в юриспруденції призводила до випадків проведення дізнання в цивільних справах або ж до проведення формальних допитів та обшуків. Звичайними методами „роботи” були побиття, катування підозрюваних та навіть свідків. У більшості міст нижчі поліцейські чини були не кращими за урядників [5, с. 73].

Взаємодія поліцейських чиновників між собою під час проведення дізнання практично була відсутня: „Разные чины полиции даже в одном уезде далеко не всегда помогают друг другу в розысках, если нет особого поощрения со стороны начальства” [5, с. 75]. Часто розшук та переслідування злочинця закінчувалися, якщо підозрюваний залишав територію стану або повіту.

Численні архівні матеріали також свідчать про „нездоровий” клімат у поліцейському відомстві, особливо серед нижчих чинів. Так, поліцейський урядник Микола Булацель був засуджений за образу соцького Євдокима Покатила [6]. Поліцейський десяцький О.М. Рябоконт був засуджений за побиття поліцейського урядника М. Кулака [7].

Після фактичної передачі функцій дізнання нижчим поліцейським чинам в особі урядників вищі поліцейські чини втручалися в проведення дізнання не часто, лише коли справа набувала резонансного характеру та, за своєю важливістю, привертала особливу увагу вищої адміністрації. У цьому випадку дізнання набувало необхідних швидкості та ефективності.

Ставлення вищих поліцейських чинів на місцях до проведення дізнання яскраво проілюстровані професором В.П. Данев-

ським: „Традиционный взгляд полицейской власти на ее отношение к розыску неправилен: она глядит на розыскную обязанность как на обузу и отвлечение от других занятий, на требования следователей и прокуроров – как на чрезмерные домогательства, на жалобы, направленные против агентов розыска, – как на придирки и вмешательство «стороннего ведомства», требующие отпора» [5, с. 73]. Начальство часто „дивилося крізь пальці“ на порушення підлеглими „по слідчій частині“, і, навпаки, занадто відповідальне ставлення поліцейського чиновника до виконання вказівок судових слідчих та прокуратури, викликало незадоволення начальства: „Вы не нам служите!“ [5, с. 73].

Існуючі відносини між поліцією та судовою владою були слабкою стороною Судових статутів. Не утворивши спеціального поліцейського органу, функцією якого було б проведення розшуку та дізнання, укладачі Судових статутів, закріплюючи принцип поділу та незалежності влади, побоювалися підпорядкувати загальну поліцію органам судової влади щодо проведення дізнання. Це знайшло свій відбиток у недостатньо чіткій регламентації взаємодії органів дізнання та судових слідчих, невисокій відповідальності поліцейських чиновників за порушення в слідчій частині тощо.

Недостатньо чітка регламентація взаємодії органів дізнання та слідства, низький освітній та культурний рівень поліцейських дізнавачів, байдужість керівництва поліції до виконання доручень чиновників іншого відомства призводили до низької якості проведення дізнання, зволікання, втрати слідів злочину та доказів. Поліцейське дізнання як перша стадія попереднього розслідування мало стати запорукою ефективної системи розслідування, але на практиці незадовільний стан його проведення негативно позначався на всій системі карного судочинства. Погіршувало стан справ намагання уряду обмежити повноваження органів судової влади відносно місцевої адміністрації, що було визначено Судовими статутами.

Як влучно відзначив у „Журналі цивільного та кримінального права“ автор статті під псевдонімом Н.Т.: „... бедная числом, еще более бедная интеллигентными силами,

плохо обеспеченная, обремененная делами, разрываема, так сказать во все стороны – вот в большинстве случаев полиция, при содействии которой приходится действовать судебному следователю ... нельзя удивляться если это содействие, в значительной степени, сводится к нулю, или является крайне мало полезным, чисто формальным исполнением статей Устава уголовного судопроизводства” [11, с. 95-96].

Лише з утворенням наприкінці ХІХ ст. у великих містах розшукових відділень, в обов'язки яких входили безпосередньо проведення дізнання та розшукова діяльність, рівень проведення дізнань дещо підвищився.

Таким чином, поліцейські органи виявилися не в змозі забезпечити достатній рівень проведення дізнання в кримінальному судочинстві, що зумовлювалося незавершеним характером поліцейської реформи 1862 р., відсутністю єдиної системи спеціалізованих органів кримінального розшуку, незадовільним професійним рівнем більшості поліцейських чиновників тощо. Унаслідок цього дізнання як базова стадія кримінального процесу перебувала, фактично, у занедбаному стані.

Література

1. Акт дознания о полицейском сотском Антоне Крицыне и крестьянине Василии Волокитине, обвиненных в упуске подозрительного человека // ДАХО. – Ф. 373. – Оп. 1. – О.з. 9. – А.с. 3–9.
2. Временное положение о полицейских урядниках в 46-ти губерниях, по общему положению управляемых // Полное собрание законов Российской империи. – Собр. 2, Т. LIII, отд. 1. – 1878. – № 58610.
3. Временные правила об устройстве полиции в городах и уездах губерний, по общему учреждению управляемых // Полное собрание законов Российской империи. – Собр. 2, Т. XXXVII, отд. 2. – 1862. – № 39087.
4. Давидович К. Права и обязанности сотских и десяцких (законное наставление о службе нижних чинов полиции) / К. Давидович. – Гродна : Тип. Гродн. губерн. правл., 1899. – 74, 6, II с.
5. Даневский В. Наше предварительное

АНОТАЦІЯ

У статті визначені організаційно-правові засади діяльності загальної поліції як органу дізнання у системі кримінальної юстиції Російської імперії у другій половині XIX – початку XX ст., охарактеризовані особливості її функціонування в українських губерніях.

SUMMARY

The article identified the organizational and legal principles of general police as the body of inquiry in the criminal justice system of the Russian Empire in the second half of the nineteenth – beginning twentieth century, characterized features of its functioning in the Ukrainian provinces.

следствие, его недостатки и реформа / В. Давневский. – М. : Т-во скоропечати А.А. Левенсон, 1895. – 89 с.

6. Дело об полицейском уряднике Николае Булацель, обвиняемом в оскорблении сотского Евдокима Показило // ДАХО. – Ф. 373. – Оп. 1. – О.з. 48. – А.с. 1–27.

7. Дело по обвинению полицейского десятского Рябоконя О.М. в нанесении побоев полицейскому уряднику Кулаку М. в селе Водяном Мелитопольского уезда Таврической губернии 29.10.1896 // ЦДІАК. – Ф. 348. – Оп. 1. – О.з. 813. – А.с. 3–46.

8. Докладная записка киевского гражданского губернатора П.И. Гессе министру внутренних дел от 24 ноября 1863 года // ЦДІАК. – Ф. 442. – Оп. 813. – О.з. 682. – А.с.3–8 зв.

9. Материалы для пересмотра законоположений о порядке производства предварительных следствий. – СПб. : Изд. Министерства юстиции, 1882. – разд.паг.

10. Мнение Киевской палаты уголовного суда о деятельности судебных следователей, о удобстве и неудобстве заключающихся при производстве ими следствий от

09.11.1862 // ЦДІАК. – Ф.442. – Оп. 39. – О.з. 657. – А.с. 31–35.

11. Н.Т. Судебный следователь по Судебным уставам и в действительности / Н.Т. // Журнал гражданского и уголовного права. – 1881. – Кн. 4. – С. 53–118.

12. Наказ чинам и служителям земской полиции // Полное собрание законов Российской империи. – Собр. 2, Т. XXII, отд. 1. – 1837. – № 10306.

13. Плансон А.А. Последнее слово о польском вопросе в России / А.А.Плансон. – Лейпциг, 1868. – 75 с.

14. Положение о земской полиции // Полное собрание законов Российской империи. – Собр. 2., Т. XXII, отд. 1. – 1837. – № 10305.

15. Фойницкий И.Я. Курс уголовного судопроизводства. В 2-х т. / И.Я.Фойницкий. – СПб.: Альфа, 1996. – Т. 2. – 607 с.

16. Эльсон А. Руководство для полицейских урядников / А. Эльсон. – Варшава : Тип. управл. Варшав. жандарм. округа, 1879. – VIII, 243 с.

17. Ярмиш О.Н. Каральный аппарат самодержавства в Україні в кінці XIX – на початку XX ст.: Монографія / О.Н. Ярмиш. – Харків : Консум, 2001. – 288 с.

49, вул. Львівська,
Київ, Україна, 03179
E-mail: np9907@mail.ru

тел. +38 067 9289123, +38 050 2977758
+38 097 8359807
+38 (044) 424-90-20 дод. 173

Редакційна колегія:

Editorial board

Головний редактор:

Editor-in-chief

Кузнєцов Є.В. (Kuznetsov G.)

Заступник головного редактора:

Deputy editor

Кузнєцов В.Ф. (Kuznetsov V.)

Яковина М. М. (Yakovyna M.)

Відповідальний секретар:

Executive secretary

Мельник О.М. (Melnik L.)

Бандурка О.О.	(Bandurka O.)	■
Волков В.Д.	(Volkov V.)	◆
Давиденко Л.М.	(Davudenko L.)	■
Журавський В. С.	(Guravskiy V.)	■
Ільков В.В.	(Ilkov V.)	◆
Кириченко Ю.М.	(Kyrychenko J.)	◆
Коваленко В.В.	(Kovalenko V.)	■
Конопляков В.В.	(Konopliov V.)	■
Костицький М.В.	(Kostizkiy M.)	■
Литвак О.М.	(Lytvak O.)	■
Мельник М. І.	(Melnik M.)	■
Нор В.Т.	(Nor V.)	■
Пономаренко Г.О.	(Ponomarenko G.)	■
Рябченко О.П.	(Ryabchenko O.)	■
Савченко А.В.	(Savchenko A.)	■
Татій В.Я.	(Tatsyi V.)	■
Тіщенко М.М.	(Tishchenko M.)	■
Хачатурян Х. В.	(Khachaturian K.)	■
Черновецький Л.М.	(Chernovetskiy L.)	◆
Ярмиш О.Н.	(Yarmish O.)	■

Символами позначено:

доктор наук (Doctor of Science); ■

кандидат наук (Candidate of Science) ◆

Макет, дизайн та верстка

Василь Герман (Hetman V.)

Коректура

Лариса Лесишин (Lesyshyn L.)

Марина Павелчак-Шуй (Pavelchak-Shuy M.)

Редакційна рада

/ Editorship /

Голова ради

/Chief of the editorship/

Бандурка О.М. (Bandurka O.) ■

Заступник голови ради

Гусаров С.М. (Gusarov S.) ■

Савченко Л.А. (Savchenko L.) ■

Ануфрієв М.І.	(Anufriev N.)	■
Государський В.Ф.	(Gosudarskiy V.)	■
Грицак В. М.	(Grytsak V.)	◆
Курко М.Н.	(Kurko M.)	■
Кошинець В.В.	(Kochshynets V.)	◆
Левицький Т.І.	(Levitskiy T.)	◆
Левченко К. Б.	(Levchenko K.)	■
Лошихін О.М.	(Loschyhyn O.)	■
Мамутов В.К.	(Mamutov V.)	■
Назаров В.В.	(Nazarov V.)	■
Онопенко В. В.	(Onopenko V.)	◆
Опришко В.Ф.	(Opryshko V.)	■
Петков В.П.	(Petkov V.)	■
Подолька А.М.	(Podolyaka A.)	■
Портнов А. В.	(Portnov A.)	◆
Рибалка Н.О.	(Rybalka N.)	◆
Сахновська К.Б.	(Sahnovska K.)	■
Сташис В.В.	(Stashis V.)	■
Сущенко В.Д.	(Sushenko V.)	◆
Фріс П.А.	(Fris P.)	■
Хавронюк М.І.	(Havroniuk V.)	◆
Шемшученко Ю.С.	(Shemshuchenko U.)	■
Шишка Р.Б.	(Shishka R.)	■
Шкляр Л.Є.	(Shkliar L.)	■
Шур Б.В.	(Shur B.)	■

Інформаційно-технічний

відділ:

Микола Левицький (Levytskiy M.)

Андрій Іванішів (Ivanishiv A.)

Реквізити журналу:
ЗРАК ЮНЕСКО
Код 24680270
р/р 2600702141496

МФО 325365
Дрогобицьке відділення
Центральної філії
ПАТ «КРЕДОБАНК»

НАШЕ OUR ПРАВО LAW

Науково-практичний журнал
з проблем конституційного,
цивільного, кримінального,
екологічного та інших галузей
права

Засновники журналу:

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY OF INTERNAL AFFAIRS

КРИМІНОЛОГІЧНА АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ
CRIMINOLOGICAL ASSOCIATION OF UKRAINE

КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
KYIV INTERNATIONAL UNIVERSITY

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
INTERREGIONAL ACADEMY OF PERSONNEL MANAGEMENT

ЗАХІДНО-РЕГІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ КЛУБІВ ЮНЕСКО
WEST REGIONAL ASSOCIATION OF UNESCO CLUBS

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
NATIONAL ACADEMY OF LEGAL SCIENCES OF UKRAINE

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE

Свідоцтво про державну
реєстрацію:
Серія КВ №2878

Постановою президії ВАК України за №1-05/6 від
11.06.03р. журнал включений до переліку наукових
видань, в яких публікуються основні результати
дисертаційних робіт

Друкується за ухвалою Вченої Ради
Київського міжнародного університету

**виходить
щоквартально**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРИМІНОЛОГІЧНА АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ЗАХІДНО-РЕГІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ КЛУБІВ ЮНЕСКО
АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

НАШЕ ПРАВО

OUR LAW

KHARKOV NATIONAL UNIVERSITY HOME AFFAIRS
CRIMINOLOGIC ASSOCIATION UKRAINE
KYIV INTERNATIONAL UNIVERSITY
INTERREGIONAL ACADEMY OF PERSONNEL MANAGEMENT
WEST REGIONAL ASSOCIATION OF UNESCO CLUBS OF UKRAINE
THE ACADEMY LAW OF UKRAINE
MINISTRY JUSTICE OF UKRAINE

№ 4 ч.3, 2011

Спеціалізоване
видавництво

Specialized
publishing house